

Nordisk världsutställning 2020

Nu börjar vi arbetet med en världsutställning av Nordic City Network:s medlemsstäder!

Juni 2017

Introduktion

Nordic City Network har under flera år arbetat med att utforska den nordiska stadsmodellen. Vi har tittat på de mest banbrytande stadsutvecklingsprojekten i våra medlemsstäder. Vi har studerat civilsamhällets organisering och hur vi som offentliga verksamheter kan bli bättre på att möta upp dessa initiativ. Vi har även undersökt urbana verksamheters förutsättningar och behov samt hur vi genom stadens utformning kan stödja framtidens näringsliv. All denna kunskap tar vi nu med oss när vi börjar arbetet med en världsutställning av de nordiska städerna 2020. I världsutställningen kommer vi att ställa ut våra städer så som de är. Målgruppen är de egna invånarna och syftet med utställningen är att skapa en bättre förståelse för hur våra städer fungerar. Varför ser våra städer ut som de gör? Vad pågår bakom fasaderna? Vilka historiska händelser har format staden? Vad lever invånarna av? Vilka institutioner har haft betydelse för stadens utveckling? Går det att prata om en "Malmö-anda" eller Stavanger-kultur? Finns det något som gör Aalborg till just Aalborg? Vad skiljer Vasa från Trondheim mer än det geografiska läget och de fysiska byggnaderna? Har staden ett "DNA" som gör den unik och vad består i så fall detta av?

Det här är exempel på frågor som vi vill utforska under 2018-2019 i "Nordic City Lab". I Nordic City Lab (NCL) kommer vi att arbeta utmaningsdrivet för att lösa problem, testa nya modeller, starta pilotprojekt och hitta kreativa förhållningssätt som kan hjälpa oss att utveckla framtidens nordiska städer. Under NCL kommer vi att byta ut de två årliga konferenserna och utbildningstillfällena inom Master Class mot tre till fyra årliga "lab". Ett lab kommer vara något kortare än ett vanligt seminarium (ca 1,5-2 dagar) och utgå från en definierad utmaning som värdstaden vill ha hjälp att lösa. NCL kommer ta sin utgångspunkt i den vision för de nordiska städerna som kommer att formuleras av det politiska forumet. Varje stad kommer under NCL välja några teman i visionen som de vill fördjupa sig i och varje lab kommer behandla en utmaning som relaterar till ett av dessa teman. Parallellt med våra lab kommer varje medlemsstad att arbeta med en guide till sig själv. Guiden ska ta sin utgångspunkt i frågorna ovan om vad det är som skapar en stad och försöka förklara vad den egna stadens "DNA" består av.

2020 visar vi upp resultatet av NCL i en världsutställning av de nordiska städerna. Alla medlemsstäders guider läggs samman till en stor publikation som blir utställningskatalogen för den nordiska världsutställningen. Världsutställningen pågår i städerna genom att resultatet av NCL och guiden kommuniceras ut till invånarna i form av aktiviteter, utställningar och projekt under hela året 2020. Nätverket kommer också att hålla en central utställning där vi sammanfattar resultatet av NCL och lyfter fram våra mest spännande pilotprojekt och slutsatser. Till invigningen av den centrala utställningen sätter vi ihop ett två-tredagarsprogram med inspirationsföreläsningar, samtal och debatter där vi diskuterar den framtida nordiska staden. Till invigningen bjuder vi - förutom nätverket och våra guldzoner - även in internationella gäster för att ta del av vårt arbete.

Nedan kan ni läsa en mer detaljerad beskrivning av processen fram till världsutställningen med framtagandet av guider och Nordic City Lab samt hur vi tänker oss själva utställningen.

PROCESSEN FRAM TILL VÄRLDSUTSTÄLLNINGEN

1. Bakgrund och förberedelse 2015-2017

1.1. *Forum för politiska ledare*

Under det senaste året har vi aktiverat den politiska nivån av nätverket genom att bjuda in våra medlemsstäders politiker att delta i Nordic City Network:s ”Forum för politiska ledare”. Forumet sammanträdde för första gången i Göteborg i samband med konferensen ”Staden och medborgarna – i spänningsfältet mellan aktivism och medborgardialog” i maj 2016. Den diskussion som startade i Göteborg följdes upp med ett toppmöte i Köpenhamn i februari 2017. Syftet med toppmötet var att starta ett samtal om en gemensam vision för de nordiska städerna.

Diskussionen i Köpenhamn rörde sig runt 9 teman:

1. Politiskt ledarskap och samskapande
2. Stadskvaliteteter och stadsplanering
3. Civilsamfundet
4. Välfärd
5. Demokrati
6. Innovation
7. Bostäder och bostadsområden
8. Den regionala staden
9. Samhällsuppbyggande och stadsutveckling

Utifrån diskussionen på toppmötet och dessa nio teman har Nordic City Network gett förslag på en gemensam vision för de nordiska städerna. Alla deltagare i det politiska forumet kommer att få tycka till om förslaget innan det läggs fram för diskussion och antagande under nästa toppmöte i Aarhus, den 16 september 2017.

Varje medlemsstad har som utgångspunkt två platser i forumet till sitt förfogande. Samma politiker som ingår i forumet föreslås även delta i Guldzonen, läs mer nedan.

1.2. *Projektet samskapande: ”Guldzoner”*

Nordic City Network har under de senaste åren haft stort fokus på civilsamhällets roll i våra städers utveckling. Under 2015 genomförde vi en kartläggning av ”urbana gemenskaper” i våra medlemsstäder. En urban gemenskap är en grupp medborgare som gått samman för att skapa eller förändra något utifrån ett gemensamt intresse. Det kan vara föreningar, upprop, initiativ eller andra grupperingar - den gemensamma nämnaren är att dessa grupper aktivt påverkar stadens utveckling. I samband med kartläggningen intervjuade även våra kontaktpersoner sina högsta politiker om hur de föreställer sig sina framtida drömstäder. Arbetet resulterade i publikationen ”Urbana gemenskaper och politiskt ledarskap”.

Publikationen lades fram på vårt första Nordiska Folkmöte i Aarhus 30 augusti -1 september 2015. Syftet med konferensen var att skapa en plattform för medborgare, politiker och tjänstepersoner att diskutera hur vi utvecklar våra städer till mer demokratiska, innovativa och attraktiva platser. Nordisk kulturfond beviljade Nordic City Network medel för att finansiera medborgares deltagande i

konferensen. Det Nordiska Folkmötet blev en succé och därmed föddes en idé om att bilda ett nordiskt medborgarnätverk.

Under 2016 sökte och beviljades NCN medel från Nordiskt kulturfond för att organisera nordiska medborgare. Idén om ett medborgarnätverk utvecklades efterhand till en samarbetsarena där även politiker och tjänstepersoner ingår; en "guldzon". Målet med guldzonerna är att utmana den traditionella rollfördelningen mellan de tre parterna och utveckla samarbetet mellan det offentliga och det civila samhället. Under våren 2017 har alla Nordic City Network:s kontaktpersoner fått instruktioner om att bilda en guldzon i den egna staden. Guldzonens första uppgift är att formulera en gemensam utmaning i den egna staden som de kan samskapa runt. Guldzonen har sedan möjlighet att delta i det andra nordiska folkmötet i Aarhus 2017 där de kan utveckla samarbetet och ta fram strategier för att adressera denna utmaning.

Internt har projektet att bilda guldzoner kallats för "organisationsprojektet" eftersom de handlar om:

1. att rigga en organisation som kan utveckla diskussionerna om samskapande under Folkmötet i Aarhus 2017
2. att arbeta med guiden till den egna staden under Nordic City Lab 2018-2019
3. att sedan vara bärare av världsutställningen 2020 när vi ställer ut våra städer så som de är.

Bildandet av guldzonerna är med andra ord avgörande för att nätverket ska lyckas med de aktiviteter som leder fram till Världsutställningen 2020.

1.3. Pilotprojekt

Till världsutställningen 2020 ska alla Nordic City Networks medlemsstäder ta fram en guide till den egna staden som visar staden inifrån; "how it works". Guiden ska inte främst fokusera på arkitektur och byggnader utan på processer; vad är det som gör staden till det den är? Malmö, Aarhus och Norrköping är testpiloter för projektet och har sedan 2015 arbetat med att ta fram varsin testguide. Under Folkmötet i Aarhus 2017 kommer de tre pilotprojekten att presentera sina guider och dela med sig av erfarenheter och lärdomar från processen.

Under Folkmötet kommer vi att testa Aarhus guide genom en gemensam byvandring under konferensen – en generalprovning inför världsutställningen 2020.

1.4. Folkmöte i Aarhus

Den 16-18 september 2017 genomför vi - under pågående kulturhuvudstadsår - vårt andra Folkmöte i Aarhus. Både den danska och den svenska kulturministern kommer delta i mötet och hålla ett gemensamt inlägg på temat "Stadsutveckling och kultur som redskap för att utveckla den nordiska samhällsmodellen". Konferensen arrangeras i samarbete med Aarhus kommun, Sager der Samler och Academy of Urbanism och det är ett mycket gediget program med flera parallella spår. Under folkmötet kommer det politiska forumet att sammanträda för tredje gången.

Det reviderade förslag till vision för de nordiska städerna som tagits fram under våren 2017 blir utgångspunkt för diskussionen i toppmötet. Den slutgiltiga versionen som toppmötet ställer sig bakom blir det politiska forumets *gemensamma vision för de nordiska städerna* som Nordic City Network kommer arbeta med under Nordic City Lab och temat för Världsutställningen.

Folkmötets andra dag kommer att ägnas åt en workshop med guldzonerna om samskapande. I workshopen kommer guldzonerna att få lägga fram sina på förhand definierade utmaningar och få möjlighet att arbeta både med den egna och med andra städers utmaningar.

Under den tredje dagen av Folkmötet kommer de tre pilotprojekten att delge sina erfarenheter och tips från arbetet med test-guiderna och vi kommer även att praktiskt pröva Aarhus guide genom en gemensam byvandring.

1.5. Master Class 2017: uppstart guidearbetet

Nästa Master Class som genomförs vintern 2017/2018 har tema "City guide". Här kommer vi att djupdyka i de kunskaper och erfarenheter som gjorts i de tre pilotprojekten samt diskutera hur arbetet med en guide kan startas upp i den egna staden.

2. Nordic City Lab 2018-2019

2.1. Guldzonernas arbete

Under Aarhus-konferensen kommer det politiska forumet lägga fram en gemensam vision för de nordiska städerna. Visionen består av ett antal teman som kommer bli vägledande för arbetet i Nordic City Lab. Guldzonens första uppgift under NCL är att välja två till tre teman i visionen som de vill arbeta med fram till världsutställningen. Den andra uppgiften är att formulera en eller ett antal utmaningar i staden som relaterar till dessa valda teman. Guldzonens tredje uppgift är att sätta igång ett arbete som svarar mot de formulerade utmaningarna. Detta arbete kan vara redan pågående processer och projekt eller nya aktiviteter. Alla medlemsstäder har under NCL möjlighet att vara värd för ett lab. Varje lab kommer relatera till ett tema i visionen och syftet med klassen är att värdstaden ska kunna få hjälp av nätverket att lösa en utmaning på detta tema.

Parallellt med våra lab kommer guldzonerna under 2018-2019 arbeta med att ta fram en guide till den egna staden. Traditionella city-guides beskriver ofta sevärdheter, historiska byggnader och platser, bra restauranger och shopping samt återkommande evenemang och aktiviteter. Det är en skildring av platser och aktiviteter i staden. Våra guider ska istället fokusera på att *beskriva staden inifrån* för att skapa en ökad förståelse för *hur staden fungerar*. Vilka processer är det som formar staden? Vad pågår bakom husens fasader? Finns det institutioner eller historiska händelser som varit avgörande för stadens utveckling? Är det något som är unikt med staden som gör att den går att särskilja från andra? Guldzonen består av olika aktörer med olika relationer till och inom staden. Förhoppningsvis kan deltagarnas olika perspektiv tillsammans närma sig en beskrivning av stadens DNA.

Sammanfattning av guldzonens uppgifter:

1. Välja två-tre teman utifrån visionen för de nordiska städerna
2. Definiera utmaningar i staden som relaterar till de valda temana
3. Starta aktiviteter som svarar mot utmaningarna
4. Definiera en utmaning som nätverket kan bidra till att lösa i ett lab
5. Ta fram en guide till hur staden fungerar

2.2. Lab

Under Nordic City Lab kommer nätverkets två årliga konferenser samt utbildningstillfällena i Master Class att bytas ut mot tre till fyra lab per år. Totalt kommer det att hållas mellan sju och tio lab 2018-2020 och precis som våra konferenser kommer våra lab att arrangeras i våra medlemsstäder. Skillnaden mot ett vanligt seminarium är att labbet kommer vara upplagt som en lärandesituation där vi gemensamt arbetar med en definierad utmaning som värdstaden vill ha hjälp att lösa. Ambitionen är att alla städer som vill ska få vara värd för en klass. Varje lab kommer att relatera till ett tema i visionen och tanken är att vi under NCL ska arbeta oss igenom utmaningar på alla visionens teman.

Ett lab kommer vara mellan 1 ½ till 2 dagar dvs. mindre omfattande än våra traditionella konferenser. Att klasserna är kortare gör dem enklare att arrangera och det blir också lättare för fler att delta. Det kommer å andra sidan att hållas fler sammankomster vilket med stor sannolikhet resulterar i att hela nätverket inte deltar i varje klass. Vår ambition är att rikta några av klasserna mot olika målgrupper; exempelvis unga planerare, guldzonen eller andra yrkeskårer. Varje år kommer vi även att hålla ett större lab där vi samlar hela nätverket för att sammanfatta och konkludera erfarenheterna och kunskaperna vi fått med oss från årets klasser.

VÄRLDSUTSTÄLLNINGEN 2020

2020 är dags att visa upp resultaten från Nordic City Lab i en världsutställning av de nordiska städerna. Den röda tråden i utställningen kommer vara de nio teman som formuleras i den gemensamma visionen för de nordiska städerna och som medlemsstäderna utforskat genom våra lab. Utställningen kommer att pågå i våra medlemsstäder och bestå av de projekt, modeller och aktiviteter som vi arbetat med under Nordic City Lab. Målgruppen för utställningen är de egna invånarna och syftet med utställningen är att öka förståelsen för hur våra städer fungerar.

Nätverket kommer också att hålla en central utställning där vi sammanfattar resultatet av NCL och lyfter fram våra mest spännande pilotprojekt och slutsatser. De guider som utarbetats av guldzonerna under Nordic City Lab och som beskriver våra respektive städers DNA kommer att fungera som guider till de lokala utställningarna men även läggas samman till en utställningskatalog för hela den nordiska världsutställningen. Till invigningen av den centrala utställningen sätter vi ihop ett två-tredagarsprogram med inspirationsföreläsningar, samtal och debatter där vi diskuterar den framtida nordiska staden. Till invigningen bjuder vi - förutom nätverket och våra guldzoner - även in internationella gäster för att kommunicera vårt arbete.